

DİL EĞİTİMİNDE ÖRNEK SEÇİMİ

Dr. Hasan Çakır*

Yabancı dil eğitiminde bir dilbilgisi konunun öğrenciye başarılı bir şekilde sunulması gerekir. Bu öğrencinin konuyu kolayca kavraması açısından oldukça önemlidir. Özellikle yabancı dilin her hangi bir dilbilgisi konusunda bir noktayı açıklarken, öğretmen örnek cümleler kullanmaya kendisini sıklıkla mecbur hisseder. Bu nedenledir ki öğretilecek konuyla ilgili herhangi bir cümleyi örnek olarak gösterir. Örnek cümleler kimi zaman işe yarar, kimi zamansa hiç işe yaramaz. Bunun asıl nedeni ise bu şekilde ele alınan her cümlenin geniş örnek kavramı içerisine girmesine rağmen, her zaman öğrenme hedefine uygun olmamasıdır. Örnek kavramından kastedilen, elde mevcut her cümle değil, dil öğretirken öğretmenin amacına uygun, açıklayıcı değerdeki cümledir. Burada ileri sürülen görüş, Corder (1967: 165) in input (girdi) hakkındaki görüşü ile bağdaşmaktadır.

The simple fact of presenting a certain linguistic form to a learner in the classroom does not qualify it for the status of input, for the reason that input is what goes in, not what is available for going in.

Girdi, algılanmak üzere elde bulunan şey olmayıp, algılanan şey olması nedeniyle, sınıfta bir öğrenciye belli bir dilbilimsel biçimi basitçe sunma olgusu o biçimi girdi (input) mevkinde çıkarmaz. (1967: 165)

Ders ve alıştırma kitaplarında öylesine çok örnek vardır ki rasgele ve düzensiz verilmiştir. Buna ek olarak, çok az açıklayıcı değere sahiptirler. Bu nedenle, örnek cümlelerin seçilmesi gerektiği görüşü ileri sürülebilir.

* S.Ü. Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Eğitimi Öğretim Üyesi

Bunun da ötesinde, dilbilgisi konusunda herhangi bir noktayı açıklamak için seçilmesi gereken ve bu niyetle seçilmiş örnek cümlelerin basit bir yapı, belirli bir sıra ve anlaşılacak bir biçim içerisinde verilmesi gerekir. Burada da belirtilen ikinci düşünce de Bruner (1966:44) in görüşü ile hemen hemen örtüşmektedir.

An idea or problem or body of knowledge can be presented in a form simple enough so that any particular learner can understand it in a recognizable form.

Bir fikir, problem veya bilgi kümesi yeterince basit bir biçimde sunulabilmelidir ki belirli bir öğrenci onu ayırt edilir bir biçimde anlayabilsin. (1966: 44)

Bir şey öğretirken, öğretmen yeni bilgiyi belirli bir biçim içerisinde vermeye son derece gayret etmelidir. Aksi takdirde, algılama da kopukluk olur ve bu da dil öğrenimi ve ediniminde en zararlı şeydir

Seçilmiş ve sistemli olarak verilmiş örnek cümleler dil ediniminde oldukça yararlıdır. Daha son zamanlara kadar *Dil öğrenimi* ve *Dil edinimi* kavramları arasındaki ayırım bilinmemekteydi. Artık şimdi bu kavramların farklı iki süreci ifade ettiği kabul edilmeye başlanmıştır. Bu, son zamanlarda dil eğitimi alanında yazı yazan bilim adamlarının yaptığı ayırımdan kaynaklanmaktadır. Dil öğrenimi ve Dil edinimi kavramları arasında ilk defa ayırım yapan yazarlar arasında, en önemlisi Amerikalı yazar Krashen'dir. Onun nazarında, ilki dilin kendisi hakkında bilgi olarak ortaya çıkan bilişsel bir süreç iken, ikincisi herhangi bir dilbilgisi ile ilişkili bilinçsiz bir süreçtir. Artık bu süreçler birbirine karıştırılmamaktadır. Hatta, dil öğretiminde edinme sürecinin, öğrenme sürecinden daha yaratıcı, daha verimli ve daha kalıcı olduğu da bilinmektedir.

Krashen'in ileri sürdüğü görüş, yabancı/ikinci dil öğrenme sürecinin çocuğun anadil edinme sürecine benzer oluşudur. İşittiği dil girdileri sınırlı olmasına rağmen, çocuk dili bilişsel olarak öğrenmez. Ayrıca, Ona ana-baba tarafından da öğretilmez. Bu nedenledir ki, haberleşmeye çalıştığı sürece günlük hayat içerisinde çeşitli durumlarda, çocuk dilin önemli derecede büyük bir miktarını işitir ve yaşar. Bu haberleşme eylemleri sonucunda, gitgide dili kullanma yeteneği kazanır. Bu esnada, dilin kendisi hakkında bir takım tecrübeler yaşar. Dilsel bir haberleşmeye girme yeteneği kazanıncaya kadar, bilinçaltında kesintisiz

devinim gösteren bir süreçten geçer ki, çocuk bu aşamada kendi anadilini bilinçsizce edinmeye başlar.

Diğer taraftan, geleneksel dil öğretimi, herhangi bir gerçek haberleşme ortamıyla sık sık ilişkisiz, birbirinden uzak dil birimlerini yetişkin öğrenciye bilinçli olarak öğretme üzerinde odaklaşır. Bir çok yazar, bunu dil öğretimine dair yanlış bir yaklaşım olarak görmekte-dirler. Harmer (1983:31) bu anlamda şu görüşleri ileri sürer.

There is no guarantee that an item learnt in this way will be successfully used in communication or remembered for any length of time. Language has to be acquired as the result of some deeper experience rather than concentrating on a grammar point, just as a child acquires his mother tongue.

Bu şekilde öğrenilen bir birimin haberleşmede başarılı bir şekilde kullanılabilmesi yada herhangi bir zaman dilimi içerisinde hatırlanabileceği konusunda hiç bir garanti yoktur. Tıpkı çocuğun ana dilini edindiği gibi, bir dil bilgisi konusu üzerinde yoğunlaşmak yerine, dilin daha derin bir yaşantı sonucunda edinilmesi gerekir (1983:31).

Dil öğretimini bu görüş uyarınca ele alacak olursak, öğretmen öğrenciye sadece dil öğretmekle kalmayıp, aynı zamanda onların dil edinmesine de katkıda bulunmalıdır. Dil hakkında bir takım bilgi sunarak, öğretmen hedef dili öğretebilir. Bununla beraber, sistematik olarak düzenlenmiş şekilde uygun örnek cümleler vermek suretiyle, öğretmen öğrencinin dil edinmesine yardımcı olması muhtemeldir. Çünkü, örnek cümleler sayesinde, öğrenci dilin yaşantısını da elde eder.

Girdi olabilecek nitelikteki özenle seçilmiş örnekler dil edinimini kolaylaştırır. Edinme, elde edilen dilin, öğrencinin işittiği yada okuduğu dil anlamına gelen, girdinin doğasıyla bağlantılıdır. Bu anlamda, sistemli olarak seçilmiş örnek cümlelerin bir tür girdi olduğu kabul edilmelidir. Girdi, öğrencinin daha önceden öğrendiği konular yanında, henüz öğrenmediği konuyu da içermelidir. Bu anlamda, girdi öğrencinin kullanabildiği dil seviyesinden biraz daha yüksek, ama anlayabildiği, seviyede olmalıdır. Krashen (1981: 126) bu işleme "rough-tuning" (kaba ayar) der ve bunu çocuklarla konuşurken sık sık bakıcıların kullandığı konuşma biçimiyle karşılaştırır.

Caretakers modify their speech in order to communicate with children, in order to control their behaviour, in order to make them understand what they are saying.

Çocuklarla haberleşmek, onların davranışlarını kontrol etmek ve ne söylediklerini onlara anlatmak için, bakıcılar konuşmalarını ayrıntılandırır (1981:126).

Seçilmiş örnekler, öğrencinin öğrenim düzeyine uygun olmalıdır. Aynı şekilde, çocukları kendilerini aşağı yukarı anlayabilsinler diye, anne ve babalar dillerini basitleştirme eğilimi gösterirler. Ne söylediklerini basitleştirmeye yetecek kadar gayret sarf etmekle kalmayıp, aynı zamanda ana-baba sınırlı ve tekrarlı yapılar kullanırlar. Daha doğrusu, kendi dil düzeylerini yaklaşık olarak çocuğun anlayış seviyesine uygun bir düzeye indirirler. Bundan çıkan şudur ki öğrenciye özenle seçilmiş, ne can sıkacak kadar basit, ne de anlaşılmayacak kadar zor örnek cümleler sık sık verildiği takdirde, dil öğrenme ve öğretiminin kolaylaşacağıdır. Bu anlamda, Krashen (1981:126) da öğrenci önemli miktarda dil yaşantısı elde ederse, kendi başına dili edinebileceği çıkarımını yapmaktadır. Kabul edilebilir olan bu mantıklı çıkarımın dil öğretimi alanında uygulamaya alınması yararlı olacaktır.

Öyleyse, öğrenciye içerisinde daha önceden aşına olduğu bir çok dil birimi bulunan örnek cümleler verilmelidir. Böyle cümleler öğrencinin ilgili hususu öğrenmesine yardımcı olabilir. Üstelik öğrencinin düşünme gücünü kullanmasına sebep olacağından, dil edinmesi de muhtemel gözükmektedir. Harmer (1983:33) da şu noktaya dikkatimizi çeker.

It seems sensible to give the learner an opportunity to use his own reasoning power when learning a new language in the unnaturall situation. We should allow him to create language on the basis of rules we have introduced to him.

Doğal olmayan ortamlarda yeni bir dil öğrenirken, öğrencinin kendi düşünce gücünü kullanmasına fırsat vermek mantıklı gözükmektedir. Kendisine sunduğumuz kurallardan hareketle onun dil yaratmasına izin vermemiz gerekir. (1983, 33)

Seçilmiş örnekler, öğrenme stratejilerinin kullanılmasına fırsat verir. Dili öğrenci dilbilgisi açıklamalarından öğrenir. Diğer taraftan, iyi seçilmiş örnek cümlelerden akıl yürüterek dili edinebilir. Böyle

durumlarda, konu ile örnek arasındaki ilişkiyi öğrenci kendisi görür. Bu sırada, kaçınılmaz olarak kendi öğrenme stratejilerini kullanır. Çünkü yetişkin insanların kendilerine özgü öğrenme stratejileri vardır. Bunları kullanarak öğrenilecek konuyu özümleler.

İyi seçilmiş örnek cümleler dil ediniminde daha verimlidir. Çünkü öğrencinin dikkatini yeterince kendi üzerine çeker. Buradan hareketle şunu ileri sürebiliriz ki, örnek cümleler özenle seçilmeleri kaydıyla, *edinmeyi* meydana getirebilir. Özenden kast ettiğimiz anlam, örneklerin anlaşılır, uygun düzeyde, girdi olarak algılanabilecek nitelikte ve doğal olmasıdır.

Özenle seçilmiş örnek cümleler edinme bakımından oldukça üretkendir. Çünkü sistemli seçilmiş örnek cümleler hem tümevarım, hem de tümdengelim geliştirecek, hem de dil edinimini cesaretlendirecek potansiyel güce sahiptir. Bunun yanında, sistemli olarak seçilmiş örnek cümleler, düşünme ve öğrenme sürecindeki sürekliliği pekiştirir. İlgili husus üzerinde yoğunlaşmak suretiyle, öğrencinin *kendisi* örnek cümlelerle etkileşim içerisine girer. Böylece, konu hakkında kendi düşüncesini biçimlendirir. Çünkü merdiven basamaklarını yukarı doğru birer birer çıkıyormuşçasına, böyle örnekler öğrencinin düşünce sürecinde ilerlemesine imkan verir. Düşüncemizi biraz somutlaştırmak istersek, şöyle bir örnek cümle kümesini ele alabiliriz.

- It hihg time	you were in bed.
- He would come	if you asked him to
- He behaues	as if he were president's son.
- I wish	I could pass this class
- I would rather	you gave some money

Bunlar İngilizce'de değişik yapılar için verilmiş örnek cümlelerdir. Farklı anlamlar ifade etmelerine rağmen, hepsinin ortak bir yanı vardır. Bunları öğretmen bu şekilde öğrencilere verdiği zaman, ortak özellik öğrencinin dikkatini çekecektir. İşte bu ortak özellik de İngilizce'deki Past Tense (Dili Geçmiş Zaman)'dır. Bu durumda, bu örnek kümesi hakkında öğrenci ya *dili geçmiş zamanı* genelleştirecek, ya da niçin hepsi içerisinde hep ayna zamanı kullandığını öğretmenine soracaktır. Böyle bir

soru da öğrenmenin en belirgin işaretidir. Müteakiben, gerek öğretmen öğrenciye yeterli açıklamayı yapacak, gerekse İngilizce'de buna bezer bir yapıyı bilip bilmediklerini soracaktır. Soru üzerine benzer yapıları düşünürken, öğrenci zihnini kullanacaktır. Bu basit bir öğretim değildir, tam tersine bilişsel öğrenmedir ki, bu da tam bizim istediğimiz şeydir. Öğrenciyi bu şekilde düşünmeye ya da düşünmesi dolayısıyla böyle bir soru sormaya iten şey, öğretmenin örnekleri özenle seçilmiş cümleler kümesi içerisinde veriş biçimidir. Nitekim, sistemli olarak verilince, örnekler idrakteki sürekliliği güçlendirmiş olur. Bu derece güçlü bir süreklilik yabancı/ ikinci dil alanında hem öğrenme, hem de edinme için merkezi bir öneme sahiptir.

Almanca için başka bir konuda özenle seçilmiş diğer örnek cümleler kümesini ele alacak olursak, düşüncemizi bir derece daha somut hale getirebiliriz.

- Ich möhte wissen,	ob die Machine gestartet ist .
	Ist di Maschine gestartet?
- Ich möhte wissen,	warum das so ist .
	Warum ist das so?
- Ich möhte wissen,	wieviel ein Flugkapitan verdient .
	wieviel verdient er?
- Ich möhte wissen,	was die polizisten verdinen
	Was verdinen sie?

(Schapers et al, 1972: 126)

Bu örnek cümleler, Almanca'da fiillerin yerlerindeki farkı göstermek üzere karşılaştırmak düşüncesiyle bu şekilde verilmiştir. İsim cümlecığinin fiili, cümlecığin sonunda olması gerekir. Oysa soru şekli cümle başında veya soru kelimesinden hemen sonra fiilin gelmesini zorunlu kılar. Örneklerin sistemli seçilişinden, soru kelimelerinden sonra sık sık fiillerin kullanılmasını görmesi nedeniyle, öğrenci soru kelimeleri ile kurulan isim cümlecikleri içerisinde fiilin soru kelimelerini izlemesi gerektiği *aşırıgenellemesini* yapabilir. Halbuki, böyle verilmiş karşılaştırmacı örnek cümlelerle, öğretmen öğrencinin yanlış öğrenmesini neden olacak *aşırıgenelleme* yapmasını engelleyebilir. Buna ek olarak, yukarıda görüldüğü gibi, sistemli ve karşılaştırmalı bir örnek kümesi

verildiğinde, öğrenme olur ve bunu edinme izler. Çünkü daha işin başında örneklerin sunulmasına içkin öğrenmeyi zorlaştıracak hiç bir engel yoktur.

Örneklerin özenle seçilip verilmesi kavramına tekrar dönecek olursak, girdi olarak kullanılacak örnekler doğal, anlaşılır, ilginç ve anlamlı olmalıdır demiştik. Örnekler ancak bu nitelikleri taşırsa, dil edinimi ile sonuçlanabilir. Zaten girdiler bu özelliklere sahipse ve girdiler dil öğretim programının gerekli bir parçası olursa, sınıf yetişkin öğrenciler için en iyi bir eğitim yeri olabilir. En azından, onlar orta seviyede öğrenecek kadar. Ayrıca, örneklerin belirtilen niteliklere sahip olması yanında, öğrencinin ilgi alanlarına da yönelik olması gerekir. Onların yalnız anlamlı ve ilginç olmalara yetmez. Öğrencinin ilgilerine dönük olması sebebiyle, bu tür örneklerin verilmesi onların dikkatini daha çok çeker.

Sistemli olarak verilen seçilmiş örnekler öğrencinin kendi öğrenimini desteklemelidir. Öğrenci bir çok şeyi *kendisi* öğrenir. Dil öğretiminde öğrencinin düşünen bir varlık olduğu unutulmamalıdır. Çünkü, dil hataları bilinçli öğrenmenin ürünü ve göstergesidir. Öğrencinin, dil öğrenirken yaptığı bir kısım hatalar, onun dili bilişsel öğrendiğini ortaya koyar. Öğrenme stratejisi sayesinde, öğrenilecek konuyu basitleştirme girişimi esnasında, bu tür yanlış ve hatalar yapar. Ancak bir yanlışta anında, böyle bir girişimde bulunduğunu fark ederiz. Diğer bir deyişle, öğrenme stratejisini verimsiz kullandığı zaman, onun öğrenme taktiklerini kullanmakla meşgul olduğu görülür. Öğrenci bazen hata yapar, ama her zaman değil. Burada söylemek istediğim, hedef dil hakkındaki bilgisinin çoğunu öğrencinin doğru kullandığı öğrenme stratejileriyle öğrendiğidir. Doğru hedef tutturamayınca, öğrenci böyle girişimlerinde hata yapar. Randımanlı bir şekilde onları kullandığı sürece, onların bu stratejileri kullanıp kullanmadığı keşfedilemez. Taylor (1975:55) da aynı görüştedir.

Errors reflects overgeneralization strategy of a learner who is an active participant in the language acquisition. Because he is exercising his already acquired knowledge of the target language in a creative way. The learner is neither operating under a repetition or imitation strategy, nor transferring native language structure in his target language attempts.”

Hatalar, dil ediniminde aktif bir katılımcı olan öğrencinin aşırı-genelleme stratejisini yansıtır. Çünkü o önceden hedef dil hakkında kazanmış olduğu bilgisini yaratıcı biçimde kullanmaktadır. Öğrenci ne tekrar ve taklit stratejisi altında çalışmakta, ne de hedef dil girişimlerinde ana dil yapısından transfer yapmaktadır. (1975:55)

Bu görüşlerden de anlaşıldığı gibi, dil öğrencisi ana dilin hedef dil öğrenimine ket vurması etkisinden kaynaklanmayan hatalar yapar. Öğrenci yabancı dili ne kadar çok öğrenirse, ana diline bağımlılığı o kadar azalır. Bunun sonucunda öğrenci analogi, çıkarım, genelleme gibi öğrenme stratejilerine bağlanabilecek bir takım yanlışlar yapar. Bundan çıkan anlam ise öğrenci hedef dil konusunda bir çok bilgiyi kendi düşünme gücünün ürünü olarak elde edebilir. Yeter ki düzenli seçilmiş ve öğrenme stratejilerini kullanmasını kolaylaştıracak ve gerektirecek örnekler verilsin.

It is more efficient for the mind to develop a system of rules of the Xth degree of complexity and then to expand it to the Xth + Y degree of complexity than to develop the more complex system directly without an intermediate stage.”

Ara safhadan geçmeksizin daha karmaşık sistemi doğrudan doğruya geliştirmek yerine, zihnin x inci derece zorluktaki bir kurallar sistemini geliştirmesi ve X inci + Y derece zorlukta genişletmesi daha randımanlıdır. (1975: 162)

Burada yazar insan zihninin aşamalarla bir sistemi algıladığını vurgulamaktadır. Bu noktada, öğrenciyi hafızasına bir şey doldurulacak varlık olarak algılamak yerine, öğrenciyi zihin kapasitesi aşamalı çalışan ve düşünen bir varlık olarak algılasak eğer, öğrenmeye yaklaşımımız değişir. Dolayısıyla, ona konular daha kolay öğretilir. Bu yaklaşımla, İngilizce'deki iyi öğrenilmiş, söz gelimi, şart cümlelerini (if-Clause) ele alalım.

- **If I** were rich, I would buy a house.
- **But for** money, you would not be here.
- **Unless** you specially asked him, he wouldnot do it.
- **Supposing I** accepted this offer, what would you say?
- **Even if** you tired, you could not do it.

Örneklerin bu şekilde verilmesini tavsiye ederken, sadece **if** ile kurulmuş, ikinci tip şart cümleciğinin öğrenci tarafından *tam olarak* öğrenildiğini var sayıyoruz. Hepsi de şart kavramını ifade eden, bu işlev kelimelerini, (function words) onlar henüz öğrenmemiştir. İlk bakışta, öğrenciler yukarıdaki cümlelerin ne anlama geldiğini belki anlayamayacaktır. Cümle başında kullanılan işlev kelimelerin **if** ile aynı anlama geldiği ipucu verilir verilmez, öğrenci bunları kolayca anlar ve öğrenir. Hemen ardından, bilmediği bu dört kelimeyi şart kavramı içerisine katar. Bunun nedeni ise düşünmesi dolayısıyla, şart anlamının dördünün de ortak özelliği olduğunu kavramasıdır. Çünkü bir basamaktan diğerine atlanmaksızın geçilmiş, kavramadaki süreklilik sağlanmıştır. Ayrıca bu geçişi öğrencinin kendisi yaptığı için, ona düşünme gücünü kullanmasına fırsat verilmiştir. Öğrenmesi bilişsel nitelik kazanmıştır.

Örnek seçimiyle öğrencinin tümevarım (inductive) ve tümdengelim (deductive) şeklinde düşünmesi de sağlanabilir. Tümevarımlı öğrenmede, öğretmen örnekleri öğrenciye öylesine özenle sunar ki öğrenci ilgili kurallara kendisi ulaşır. Tümdengelimde ise, öğretmen önce kuralı verir; sonra örnek cümleler içerisinde kuralın algılanmasını ve fark edilmesini sağlar. Dil öğretimi ortamlarında her ikisinin de, gerekti zaman, dönüşümlü olarak kullanılmasında yarar vardır. Lokoff (1970: 1) dil öğrenirken gerek yetişkin, gerekse çocuğun tümevarımlı ve tümdengelimli öğrenmede ön kavramlar kullandığından söz ederek, dile yabancı olsa da anlamları bildiğini ileri sürer. Tümevarımla tek tek birimleri yan yana getirerek bir şey ifade eder. Ona göre alıcı ve yaratıcı yeteneği vardır. Başka bir deyişle, işittiği kelimelerden anlam çıkarır. Diğer taraftan, bir şey söylemek isteyince, öğrenci cümlelere anlam yükler. Bir şeyi kelimelerle söylemek tümevarımlı (inductive) bir süreçtir. Bu bağlamda, öğrenci her iki şekilde dil öğrenmelidir.

Seçilmiş örnekler öğrencinin geçmişteki öğrenme alışkanlıklarına uygun olmalıdır. Kimi zaman öğrencinin öğrenmesinde bir stratejinin ağırlık kazandığı görülebilir. Geçmişteki eğitimi sonucu, öğrenci bazı bilişsel öğrenme yeteneklerinde başarılı olabilir. Daha açıkça ifade edecek olursak, eğitim, öğrencinin öğrenme sürecini şekillendirmesi ve yönlendirmesinde oldukça önemlidir. Diyelim ki, tümevarımlı öğrenme okullarda eğitimciler tarafından gözde öğrenme biçimi olarak vurgulanırsa, doğal olarak öğrenci o gözde öğrenme türünde başarılı olacaktır. Bununla beraber, Larsen (1979: 219) şunu ileri sürer:

A course designed best which meets the needs of all students will have to be one which included both inductive and deductive presentation of a language task.

Bütün öğrencilerin ihtiyacını karşılayan en iyi şekilde düzenlenmiş bir dersin, bir dil kursunun hem tümevarımlı, hem de tümdengelimli sunuluşunu içeren bir ders olması gerekir. (1979: 219).

Düşünme ve öğrenme alışkanlıkları farklı olan heterojen bir sınıfta görevliyse öğretmen, örnek cümleleri daha da özenle seçmeli ve oldukça açık bir şekilde sunmalıdır.

Daha açıkçası, öğretmen öğrencileri kendi öğrenme stratejileri ile sistemli olarak sunulmuş örnek cümleleri gözlemleyerek inceleme altındaki dersi öğrenmeye güdülemelidir. Örnek cümlelerin sunuluşunda belirgin bulunan sistem, yeterince görülecek derecede açık olduğu için, öğrencilerin kendi öğrenme stratejileriyle öğrenmelerine imkan verecektir. Başlıcaları genelleme, analogi, transfer ve çıkarım olan öğrenme stratejileri hem tümdengelim, hem de tümevarımlı öğrenme biçimleri için uygundur.

Özetle ifade edersek, öğrenciye yalnız bir şey öğretmeyelim. Bunun yerine, örnek cümlelerimizi onların öğrenmelerine elverişli biçimde belirli bir sistem içerisinde vermek suretiyle, öğrenilecek konularla beraber bilişsel öğrenmeyi, daha açıkçası, nasıl öğrenmeleri gerektiğini öğretmiş olalım.

KAYNAKLAR

- Bruner, Jerome B., **Toward a Theory of instruction**, New York: Norton, 1966.
- Corder S. Pit, "The Significance of Learner's Errors" **International Review of Applied Linguistics**. 5. New York: 1967.
- Harmer, Jeremy., **The Practice of English Language Teaching**, New York: Longman, 1983.
- Krashen. Stephen., **Second Language Acquisition and Second Language Learning**, Oxford: Pergaman Press, 1981.

- Lakoff, George, in Milton, John P., "Dialect in the TESOL program" M.K. Burt and H.C. Dulay (Ed) **New Directions in Second Language Learning, Teaching and Bilingual Education, Washington: Teachers of English to the Speakers of Other Language, 1975.**

- Larsen, Diane, "Issues in Teaching of Grammar", Marianne Celce and Murcia Louis McIntosh (Ed) **Teaching English as a Second and Foreign Language**, Rowley: Massachussetts: Newbury House Publishers, 1979.

- Milton, John P., "Dialect in TESOL Program", M.K. Burt and H.C. Dulay (Ed.), **New Directions in Second Language Learning, Teaching and Bilingual Education**, Washington: TESOL, 1975.

Schapers, Roland et al. **Deutch 2000, I**. München: Max Hueber, 1972.

Taylor, Bary P., "The Use of Overgeneralization and Transfer Learning Strategies by Elementary and Intermediate University Students of ESL", **New Directions in Second Language Learning, teaching and Bilingual Education**, Marina K. Burt and Heidi C. Dulay (Ed.), Washington: TESOL, 1975.